

УНІВЕРСІТЭТ

Пераможца V Нацыянальнага конкурсу друкаваных СМІ
«Залатая літара» ў намінацыі «Найлепшая шматтыражная газета»

20 верасня 2010 года, № 14 (2030)

ПАДЗЕЯ

СТУДЭНТАМ – СВАЁ ТЭЛЕБАЧАННЕ

10 верасня ў холе галоўнага корпуса і Інстытута журналістыкі БДУ пачаў трансляцыю першы міжуніверсітэцкі відэаканал «Універсітэт-ТБ». Прэзентацыя ж адбылася 1 верасня 2010 г. на традыцыйным свяце першаккурснікаў «Віват, студэнт!».

Праект створаны па прапанове Адміністрацыі Прэзідэнта РБ і пры падтрымцы главы дзяржавы. «Універсітэт-ТБ» аб'яднае ўсіх студэнтаў Мінска, а ў перспектыве і Беларусі. Гэта тэлебачанне адрозніваецца ад таго, што мы

прывыклі бачыць. Канал будзе інфармаваць студэнтаў і выкладчыкаў пра падзеі, якія адбываюцца ва ўніверсітэцкай супольнасці, пра навіны адукацыі і развіццё культурнага патэнцыялу ў моладзевым асяроддзі.

Контэнт відэаканала складаецца з тэматычных блокаў відэапраграм працягласцю 3–5 хвілін, у тым ліку інфармацыйных (навіны, спорт, прагноз надвор'я), пазнавальных, забаўляльных, сацыяльных і грамадзянскіх праектаў. Асноўнай аўдыторыяй стануць студэнты і выкладчыкі ўсіх ВНУ.

«У-ТБ» дапоўніць навуковую і адукацыйную дзейнасць універсітэтаў сучаснымі аўдыявізуальнымі тэхналогіямі. Пры гэтым ствараюцца

спрыяльныя ўмовы для міжуніверсітэцкіх кантактаў і для выхду відэаканала на рэспубліканскі ўзровень.

Лілія ПЯТЛІЦКАЯ
«Універсітэт-ТБ»

Чытайце
ў нумары:**ВЫНІКІ ПРЫЁМНАЙ
КАМПАНІІ Ў БДУ–2010**3 каментарыем адказных
асоб універсітэта

Стар. 2

**ВЯРШКІ МАСКОЎСКАГА
САЛОНА**Ужо традыцыйна распрацоўкі
БДУ збіраюць узнагароды на
прэстыжнай міжнароднай выставе

Стар. 3

**У НОВАЙ ЭКСПАЗІЦЫІ
ВЫКАПНЁВЫЯ ЛЯСНЫ
СЛОН І ДАЎГАРОГІ БІЗОН!**У Заалагічным музеі білагічнага
факультэта пачала прымаць
наведнікаў новая палеаналагічная зала

Стар. 4

ВЕДАЙ НАШЫХ!

ЧЭМПІЁНСКАЕ «МІНСКАЕ МОРА»

Зборная каманда КВЗ БДУ і БДУІР «Мінскае мора» стала чэмпіёнам Прэм'ер-лігі КВЗ сезона 2010 года. У фінальных змаганнях, якія прайшлі 6 верасня ў Маскве, прынялі ўдзел 5 камандаў: «Мінскае мора», «Вятка» (зборная Кіраўскай вобласці), «Сева Мега Драйв 16 біт» (Масква), «Зборная Батайска» (Батайск), «Міленіум» (Ульянаўск). І наша каманда стала наймацнейшай! Пра тое, як стваралася «Мінскае мора» і як яно сябе адчувала на Прэм'ер-лізе, распавядае капітан каманды Дзмітрый КРАПЧУК.

**МЫ БЫЛІ ЎПЭЎНЕННЫЯ
Ў СВАІХ СІЛАХ**

– Дзіма, віншую ўсю вашу каманду з такой прыкметнай перамогай! Распавядзі, калі ласка, пра сам конкурс. Напрыклад, хто пісаў сцэнарыі да Прэм'ер-лігі: вы самі ці прафесійныя аўтары?

– Абсалютна ўсе жарты пісалі мы самі. У многіх глядачоў існуе памылковае меркаванне, што жарты стварае хтосьці іншы. Але гэта не так. Большасць камандаў пішуць сабе ўсё самі.

– Наколькі адбіўся ваш досвед удзелу ў гульнях КВЗ мінулых гадоў? Ці пераймалі вы традыцыі іншых камандаў-удзельніц КВЗ?

– Досвед, безумоўна, дапамог, хоць і нельга сказаць, што ў Прэм'ер-лізе мы былі самымі дасведчанымі: тая ж кіраўская «Вятка» гуляе ў КВЗ ужо гадоў 10. Традыцый ніякіх не пераймалі, імкнуліся кожны раз прыдумляць штосьці новае, свежэе і арыгінальнае. І, калі выйгралі, значыць, гэта ў нас атрымалася.

– Ці дапамагалі вам удзельнікі Лігі КВЗ мінулых гадоў, іншыя беларускія каманды? Якім чынам?

– Так, натуральна, нас падтрымлівалі многія. Шчыльна з намі працавалі КВЗшнікі з «Прынцыпу БДУ». Прыслухоўваліся мы да парад і старых дасведчаных гульцоў з легендарнай каманды БДУ. Заўсёды былі гатовыя дапамагчы з матэрыялам і іншымі беларускія каманды. І за гэта асобнае дзякуй «Цу-

Дзмітрый Кравчук

кру», «27 па Грынвічу», «Тыповаму піжонству», «Зборнай БДЭУ», а таксама ўсяму гомельскаму КВЗ.

– Якія твае ўражанні пра супернікаў па Прэм'ер-лізе?

– Супернікі да фіналу ўсе дабраліся годныя і вельмі цікавыя. Не магу сказаць, што мы кагосьці баяліся ці асцерагаліся: мы былі ўпэўненыя ў сваіх сілах. Але ў той жа час усведамлялі, што будзе цяжка. Гэта ў выніку і пацвердзілася, бо кіраўская «Вятка», якая заняла другое месца, мы апырэдзілі ўсяго на 0,6 бала.

– Часта ва ўмовах барацьбы прыкметную ролю адыгрывае атмасфера залы. Ці спадабалася яна вам?

– Так, атмасфера спадабалася. Гэта зала палюбіла нас з першай гульні, і з кожнай наступнай выступіць было ўсё прасцей і прасцей. А наогул зала Прэм'ер-лігі вельмі

«Мінскае мора»

маладая, і гэта, безумоўна, было нам на руку.

– Скажы, калі ласка, як вы ставіцеся да гульні ў КВЗ – як да працы ці ўсё ж як да адпачынку?

– Да КВЗ на дадзеным этапе ўжо ставімся як да працы, і гэта вельмі правільны падыход, я лічу. Бо, як казаў рэдактар Прэм'ер-лігі КВЗ Міхаіл Гулікаў, «чым раней вы зразумеете, што КВЗ – гэта ваша праца, тым лепш будзе для вас».

**АД ДЗВУХ КАМАНДАЎ
ДА АДНОЙ**

– Вядома, што каманда «Мінскае мора» нарадзілася з камандаў БДУ і БДУІР. Як працэнтна суадносяцца прадстаўнікі гэтых ВНУ на сёння?

– Наогул, у камандзе больш народу менавіта з БДУ, у працэнтах гэта недзе 65 на 35. Але ўсё лагічна: да аб'яднання менавіта каманда з БДУ («Фрэкен Бок») была больш шматлікай, чым БДУІРАўская («Пернікі»).

– З чаго пачалося супрацоўніцтва? І чаму менавіта з БДУІР, а не з іншай ВНУ?

– Мы не ставілі мэту аб'яднацца з камандай менавіта БДУІР. Проста ўдзельнікі каманды КВЗ «Пернікі» заўсёды былі нашымі сябрамі. І калі мы («Фрэкен Бок») на 20-м Сочынскім фэсце КВЗ заваявалі права

ўдзельнічаць у Першай лізе КВЗ, то вырашылі, што гэта якасна новы ўзровень, і аб'ядналіся з «Пернікамі».

– Зараз вы ўсё яшчэ студэнты? Якіх факультэтаў?

– У студэнтах застаўся толькі Дзіма Жыбрык, і ён вучыцца на юрыдычным факультэце. Ёсць выпускнікі мехмата, хіміфака, але вялікая частка прадстаўляе філалагічны факультэт.

Гутарыла
Марына САВІЦКАЯ

У матросаў няма пытанняў. За ўсю гісторыю праграмы «Што? Дзе? Калі?» ад матросаў не прыйшло ніводнага пытання.

* * *

Пенсіянерка Пятрова зразумела, што перадала ўгнаення, толькі пасля таго, як кабачкі спалілі ёй лецішча.

* * *

Калі святло на кухні запальваць-тушыць кожныя 5 секундаў, то прусы памруць ад чайночнага бегу туды-назад.

* * *

- У мяне перастаў друкаваць прынтар. Можна, нешта з картрыджам. Куды трэба падзьмуць, каб прынтар пачаў друкаваць?

- Падзьміце ў ручку і пішыце ад рукі.

* * *

У Афрыцы фраза «Якая муха цябе ўкусіла?» заўсёды прамаўляецца з вельмі сур'ёзным выглядам!

«Мінскае мора», Мінск

ВЫНІКІ ПРЫЁМУ ў БДУ ў 2010 г.

У 2010 г. у БДУ на ўсе формы навучання залічана 6218 абітурыентаў (у 2009 г. – 6119, у 2008 г. – 5953).

Структура прыёму наступная:

- на дзённую форму навучання залічана 4229 абітурыентаў (у 2009 г. – 4352, у 2008 г. – 4357);
- у тым ліку на бюджэтную форму – 2093 (у 2009 г. – 1995, у 2008 г. – 1925), на платную форму – 2136 (у 2009 г. – 2357, у 2008 г. – 2432);
- на завочную форму навучання – 1989 (у 2009 г. – 1767, у 2008 г. – 1596);
- у тым ліку на бюджэтную форму – 386 (у 2009 г. – 378, у 2008 г. – 368), на платную форму – 1217 (у 2009 г. – 1115, у 2008 г. – 969);
- для атрымання другой вышэйшай адукацыі – 386 (у 2009 г. – 274, у 2008 г. – 259).

У адпаведнасці з Парадкам прыёму ў БДУ на 2010 год праводзіўся прыём на 16 факультэтаў і ў 3 інстытуты, якія з’яўляюцца юрыдычнымі асобамі БДУ, па 55 спецыяльнасцях і 54 кірунках.

Упершыню праводзіўся прыём на дзве новыя спецыяльнасці:

- «аэракасічныя радыёэлектронныя і інфармацыйныя сістэмы і тэхналогіі» на факультэце радыёфізікі і электронікі;
- «прыкладная інфарматыка»
- з кірункам праграмае забеспячэнне камп’ютарных сістэм на ФПМІ;
- з кірункам інфармацыйных тэхналогій тэлекамунацыйных сістэм на факультэце радыёфізікі і электронікі;
- з кірункам вэб-праграмаванне і камп’ютарны дызайн на гуманітарным факультэце.

Новыя кірункі з’явіліся на наступных спецыяльнасцях:

- механіка – кірунак прыкладная механіка;
- менеджмент – кірункі інавацыйны менеджмент, фінансавы і інвестыцыйны менеджмент;
- журналістыка – кірунак менеджмент сродкаў масавай інфармацыі;
- літаратурная праца – кірунак творчасць;
- беларуская філалогія – кірункі літаратурна-рэдакцыйная дзейнасць і камп’ютарнае забеспячэнне;
- руская філалогія – кірункі літаратурна-рэдакцыйная дзейнасць і камп’ютарнае забеспячэнне.

Характэрна, што ўжо на працягу трох гадоў назіраецца істотнае скарачэнне ліку выпускнікоў агульнаадукацыйных школ (за гэты перыяд больш чым на 40 тысяч), што, натуральна, адбіваецца на колькасці абітурыентаў, якія ўдзельнічаюць у конкурсе ў вышэйшых і сярэдніх спецыяльных навучальных ўстановах.

Як і летась, прыёмная кампанія пачалася ў сакавіку і завяршылася ў сярэдзіне жніўня. Сёлета не ўносіліся змены ні ў «Правілы прыёму ў ВНУ», ні ў графік працы прыёмных камісій. Гэтым тлумачыцца і істотнае скарачэнне колькасці звяротаў абітурыентаў і іх бацькоў у прыёмную камісію ўніверсітэта.

У адпаведнасці з Правіламі прыёму ў Беларускае дзяржаўнае ўніверсітэце з 5 сакавіка па 31 сакавіка ажыццяўлялася рэгістрацыя ўдзельнікаў прафесійна-псіхалагічнага сумаўя. На гэты перыяд быў разгорнуты пункт рэгістрацыі, падлучаны да інфармацыйнай сеткі ўніверсітэта, для працы ў якім было прыцягнута 20 супрацоўнікаў з падраздзяленняў універсітэта. Для ўдзелу было зарэгістравана 3455 абітурыентаў (у 2009 г. – 4247, у 2008 г. – 3829).

Сумаўе ладзілася 10, 17, 24 і 29 (рэзервовы дзень) красавіка. Яго праводзіла 31 камісія, у склад якіх уваходзілі 152 супрацоўнікі ўніверсітэта і 33 прадстаўнікі міністэрстваў і ведамстваў краіны.

Можна адзначыць больш высокі ўзровень адказнасці да проходжання сумаўя абітурыентамі сёлета: не з’явілася на сумаўе 392 абітурыенты (у 2009 г. такіх было 428); рэкамендацыі не атрымалі 6 абітурыентаў (у 2009 г. – 23).

Вялікая праца была праведзена па арганізацыі цэнтралізаванага тэсціравання як у БДУ, так і ў Мінску (БДУ з’яўляецца ВНУ-каардынатарам правядзення ЦТ у сталіцы). ЦТ праводзілася па 6 прадметах. Акрамя таго, БДУ праводзіў цэнтралізаванае тэсціраванне па ўсіх 14 прадметах у рэзервовы дзень 5 ліпеня. Асаблівасцю рэгістрацыі ўдзельнікаў ЦТ сёлета з’яўлялася ўжыванне тэхналогій on-line рэгістрацыі, што прывяло да істотнага павелічэння колькасці абітурыентаў, зарэгістраваных для праходжання ЦТ у БДУ – 22686 (у 2009 г. – 19651, у 2008 г. – 18371). У правядзенні тэсціравання ў якасці адказных арганізатараў і арганізатараў прыняло ўдзел 547 супрацоўнікаў універсітэта.

На розныя формы атрымання вышэйшай адукацыі была пададзена 9991 заява ад абітурыентаў (у 2009 г. – 11066, у 2008 г. – 10170).

Як і ў папярэднія гады, на дзённую бюджэтную форму ў БДУ прыйшоў добра падрыхтаваны і высокаматываваны абітурыент: сярэдні бал атэстата абітурыента адпаведнай формы навучання склаў 8,7 (у 2009 г. – 8,7, у 2008 г. – 8,5). Сярод абітурыентаў, залічаных па выніках ЦТ, 1041 (гэта больш за 35 %) мелі сумарны бал большы як 300. Сярод творчых спецыяльнасцяў самы высокі конкурс зафіксаваны на спецыяльнасці «дызайн» па кірунку камунікатыўны дызайн – 17, на спецыяльнасці «журналістыка» па кірунку аўдыявізуальнае журналістыка – 4,3.

Без іспытаў залічана 130 пераможцаў міжнародных і рэспубліканскіх алімпіяд (у 2009 г. – 168, у 2008 г. – 123).

Без іспытаў таксама залічана 8 абітурыентаў, якія з’яўляюцца прадстаўнікамі беларускай дыяспары Літвы і Латвіі, у адпаведнасці з міжнароднымі пагадненнямі аб супрацоўніцтве ў галіне адукацыі.

Сярэдні бал атэстата студэнта першага курса дзённай бюджэтай формы навучання склаў 8,9 (у 2009 г. – 9,0, у 2008 г. – 8,9), прычым у студэнтаў эканамічнага факультэта і Інстытута бізнесу і менеджменту тэхналогій ён склаў 9,4; на адну дзясятую сярэдні бал ніжэйшы ў студэнтаў ФПМІ, факультэта міжнародных адносін і юрыдычнага факультэта. Сярод залічаных 19 % скончылі школу з медалём (у 2009 г. – 20 %, у 2008 г. – 15 %), скончылі ліцэі і гімназіі 44 % (у 2009 г. – 56 %, у 2008 г. – 44 %), практычна кожны другі студэнт 1-га курса набраў больш за 300 балаў, 20 абітурыентаў набралі 380 балаў і вышэй. Самы высокі бал быў зафіксаваны ў абітурыенткі спецыяльнасці «мытная справа» – 388. На дзённую бюджэтную форму залічана 272 выпускнікі сельскіх школ (у 2009 г. – 184, у 2008 г. – 221), прычым сёлета з тых, хто падаў дакументы, залічаны 61 % сельскіх абітурыентаў (у 2009 г. – 46 %, у 2008 г. – 45 %). Пра высокі ўзровень падрыхтоўкі сельскіх абітурыентаў гаворыць і той факт, што па кожнай другой спецыяльнасці праводзіўся аб’яднаны конкурс, бо праходны бал у выпускнікоў сельскіх школ быў вышэйшы, чым у выпускнікоў гарадскіх школ. Па-за конкурсам залічана 62 абітурыенты льготных катэгорый, што складае 3 % (у 2009 г. – 69, у 2008 г. – 68).

Самыя высокія праходныя балы сярод прыродазнаўчых спецыяльнасцяў:

- камп’ютарная бяспека факультэта прыкладной матэматыкі і інфарматыкі – 340 (у 2009 – 358, у 2008 – 352);
- актуарная матэматыка – 338 (у 2009 – 355, у 2008 – 341);
- інфарматыка – 326 (у 2009 – 320, у 2008 – 331);
- эканамічная кібернетыка – 318 (у 2009 – 341, у 2008 – 340);
- хімія (кірунак – фармацэўтычная дзейнасць) – 309 (у 2009 – 317, у 2008 – 279);
- матэматыка (кірунак – інфармацыйныя тэхналогіі) – 299 (у 2009 – 320, у 2008 – 315);
- геалогія і разведка радовішчаў карысных выкапняў – 293 (у 2009 – 276, у 2008 – 290);
- геаграфія (кірунак – гідраметэаралогія) – 292 (у 2009 – 289, у 2008 – 268);
- геаграфія (кірунак – геаінфармацыйныя сістэмы) – 290 (у 2009 – 329, у 2008 г. – 313);
- біялогія (кірунак – біятэхналогія) – 283 (у 2009 – 305, у 2008 г. – 323).

Самыя высокія праходныя балы сярод сацыяльна-гуманітарных і эканамічных спецыяльнасцяў:

- міжнароднае права – 369 (у 2009 – 349, у 2008 – 338);
- сусветная эканоміка – 360 (у 2009 – 357, у 2008 – 344);
- фінансы і крэдыт – 358 (у 2009 – 341, у 2008 – 324);
- міжнародныя адносіны – 353 (у 2009 – 343, у 2008 – 325);
- менеджмент (кірунак – менеджмент у сферы міжнароднага турызму) – 350 (у 2009 – 354, у 2008 – 337);
- паліталогія – 348 (у 2009 – 315, у 2008 – 307);
- лінгвакраізнаўства – 348 (у 2009 – 344, у 2008 – 320);
- менеджмент – 344 (у 2009 – 334, у 2008 – 338);
- эканоміка – 342 (у 2009 – 343, у 2008 – 317);
- эканамічная тэорыя – 333 (у 2009 – 334, у 2008 – 315);
- ўсходняя (кітайская) філалогія – 329 (у 2009 – 284, у 2008 – 292);
- інфармацыя і камунікацыя факультэта філасофіі і сацыяльных навук – 322 (у 2009 – 353, у 2008 – 344);
- міжнародныя адносіны ў ваеннай сферы – 314 (у 2009 – 319, у 2008 – 255);
- псіхалогія – 313 (у 2009 – 315, у 2008 – 285);
- мытная справа – 311 (у 2009 – 332, у 2008 – 317);
- рамана-германская (англійская) філалогія – 297 (у 2009 – 288, у 2008 – 273).

Сярод спецыяльнасцяў з творчым конкурсам самыя высокія праходныя балы 38,6 на спецыяльнасці «дызайн» (кірунак – камунікатыўны дызайн) і 36,1 на спецыяльнасці «журналістыка» (кірунак – аўдыявізуальная журналістыка).

Выкананне плана прыёму склала 99,6 %, з прычыны недабору на спецыяльнасці беларуская філалогія, дзе на 50 месцаў залічана 42 абітурыенты. План мэтавага набору выкананы: залічана 26 студэнтаў (у 2009 г. – 11 студэнтаў).

У 2010 г. назіралася тэндэнцыя росту цікавасці да завочнай формы навучання: сярэдні конкурс на завочную бюджэтную форму склаў 1,8 абітурыента на месца (у 2009 г. – 1,6, у 2008 г. – 1,7).

Самыя высокія конкурсы зафіксаваны на наступных факультэтах і спецыяльнасцях:

- менеджмент (спецыялізацыя – сацыяльны менеджмент) – 3,6;
- на біялагічным факультэце – 3,2;
- дакументазнаўства і інфармацыйнае забеспячэнне кіравання – 2,8;
- спецыяльнасці эканамічнага факультэта – 2,1.

Разам з тым адсутнічаў конкурс на спецыяльнасцях: «журналістыка», «беларуская філалогія», «руская філалогія». Гэтая сітуацыя ставіць пытанне пра пэўнае пераразмеркаванне плана бюджэтнага прыёму на завочную форму ў 2011 г.

На завочную бюджэтную форму залічана 386 студэнтаў (92 % ад плана прыёму), недавыкананне плана склала 34 (у 2009 г. – 47, у 2008 г. – 57). Самыя высокія праходныя балы

на завочную бюджэтную форму: «біяэкалогія» – 229, «менеджмент» – 214.

На дзённую платную форму навучання ўдзельнічалі ў конкурсе 2985 абітурыентаў пры плане прыёму 2712.

Высокі конкурс зафіксаваны на наступных факультэтах і спецыяльнасцях:

- паліталогія – 2,0;
- лінгвакраізнаўства – 1,9;
- правазнаўства – 1,8;
- міжнародныя адносіны, міжнароднае права – 1,8;
- менеджмент – 1,8;
- спецыяльнасці эканамічнага факультэта – 1,7;
- бізнес-адміністраванне, лагістыка – 1,6;
- дызайн – 1,6;
- спецыяльнасці геаграфічнага факультэта – 1,4.

Вынікам такога высокага для платнай формы конкурсу сталі высокія праходныя балы на шэраг спецыяльнасцяў, а менавіта:

- лінгвакраізнаўства – 303 (у 2009 г. – 293);
- міжнароднае права – 296 (у 2009 г. – 299);
- міжнародныя адносіны – 283 (у 2009 г. – 293);
- менеджмент (кірунак – менеджмент у сферы міжнароднага турызму) – 264 (у 2009 г. – 276);
- спецыяльнасці юрыдычнага факультэта – 226 (у 2009 г. – 218);
- бізнес-адміністраванне – 216 (у 2009 г. – 250);
- спецыяльнасці эканамічнага факультэта – 212 (у 2009 г. – 245).

Разам з тым конкурс на платную форму адсутнічаў на фізічным, механіка-матэматычным, хімічным факультэтах, ФРФЭ, ФПМІ, на асобных спецыяльнасцях гуманітарнага і філалагічнага факультэтаў. З гэтай прычыны на дзённую платную форму залічана менш абітурыентаў, чым у 2009 г.

Сярэдні бал атэстата студэнта першага курса дзённай платнай формы навучання склаў 8,2 (у 2009 г. – 8,4, у 2008 г. – 8,3).

Аднак неабходна адзначыць наяўнае значнае стартавае адрозненне ва ўзроўні падрыхтоўкі студэнтаў бюджэтай і платнай формы. Пра гэта сведчыць, у прыватнасці, адрозненне ў 20–30 балаў вынікаў здачы ЦТ студэнтамі бюджэтай і платнай формы навучання практычна па ўсіх агульнаадукацыйных прадметах.

На завочную платную форму навучання конкурс у цэлым па ВНУ склаў 1,6 чалавека на месца, як і ў 2008 і 2009 гг., што сведчыць пра вялікую цікавасць да дадзенай формы навучання.

Самыя высокія конкурсы назіраліся на наступных спецыяльнасці і факультэтах:

- спецыяльнасці біялагічнага факультэта – 2,7;
- правазнаўства – 2,1;
- спецыяльнасці эканамічнага факультэта – 1,9;
- спецыяльнасці геаграфічнага факультэта – 1,8;
- дакументазнаўства – 1,8;
- матэматыка – 1,6.

Самыя высокія праходныя балы на спецыяльнасцях:

- правазнаўства – 194 (у 2009 г. – 195);
- біяэкалогія – 192 (у 2009 г. – 182);
- біялогія – 182 (у 2009 г. – 176);
- спецыяльнасці эканамічнага факультэта – 156 (у 2009 г. – 154).

Гэтак жа, як і ў мінулыя гады, высокая цікавасць да атрымання другой вышэйшай адукацыі, асабліва па спецыяльнасцях правазнаўчага і эканамічнага профілю, дзе конкурс склаў 1,4 чалавека на месца. Сёлета залічана 386 студэнтаў (у 2009 г. – 275, у 2008 г. – 259). Па 7 спецыяльнасцях («менеджмент», «фінансы і крэдыт», «бізнес-адміністраванне», «лагістыка», «кіраванне інавацыйнымі працэсамі», «правазнаўства», «псіхалогія») сфарміраваны асобныя навучальныя патокі з самастойнымі навучальнымі планамі для такой катэгорыі студэнтаў.

Традыцыйна карыстаўся папулярнасцю ў абітурыентаў і юрыдычны каледж БДУ, дзе прыём ажыццяўляўся на аснове агульнай базавай адукацыі (план прыёму на бюджэтную форму – 40 чалавек, на платную – 50 чалавек) і на аснове агульнай сярэдняй адукацыі (план прыёму на бюджэтныя месцы – 20 чалавек, на платную – 30 чалавек). На завочнае навучанне на базе сярэдняй адукацыі план прыёму складаў на бюджэтную форму 20 чалавек, на платную форму – 40.

На дзённую форму навучання была пададзена 431 заява, у тым ліку 318 ад тых, хто мае базавую адукацыю, і 113 ад тых, хто мае агульную сярэдняю адукацыю. Конкурс на дзённай форме навучання на аснове базавай адукацыі склаў практычна 8 чалавек на месца. Высокі конкурс назіраўся і на завочную форму навучання – больш чым 1,8 чалавека на месца.

Па выніках уступнай кампаніі прыёмная камісія БДУ накіравала цэлы шэраг прапановаў у Дзяржаўную камісію па кантролі за ходам падрыхтоўкі і правядзення цэнтралізаванага тэсціравання і ўступных выпрабаванняў, якія будуць спрыяць удасканаленню сістэмы адбору абітурыентаў у вышэйшыя навучальныя ўстановы.

**Намеснік старшыні прыёмнай камісіі
Л.М. ХУХЛЫНДЗІНА,
Адказны сакратар прыёмнай камісіі
В.М. МАЛАФЕЕЎ**

Тры залатыя і тры сярэбраныя медалі атрымалі распрацоўкі Белдзяржуніверсітэта на X Маскоўскім міжнародным салоне інавацый і інвестыцый, які праходзіў з 7 па 10 верасня ў Маскве.

«Золатам» адзначаны: аўтаматызаваныя комплексы абсталявання для вытворчасці герметызуючых ушчыльненняў электратэхнічных вырабаў па класе IP65 (НДІ ПФП), убудовальны модуль-стабілізатар электрычнага току і напружання для крыніц сілкавання (НДІ ПФП), экалагічна бяспечны прэпарат для перадуборачнай апрацоўкі рапсу ГРЫПІЛ (НДІ ФХП).

Сярэбраных медалёў удастоены: трэнажор серыі «ІППО» з

ВЯРШКІ МАСКОЎСКАГА САЛОНА

вібрамеханічным сядлом і функцыянальнай апорай для рук (РЦПЧ БДУ), комплекс залівальнага і

фармавальнага абсталявання для вытворчасці вырабаў з пенаполіўрэтанаў (НДІ ПФП), біялагічна ак-

тыўныя мікраўгнаенні для вырошчвання рапсу БЕЛМІК (НДІ ФХП). Распрацоўка «Апаратна-праграмны комплекс «Ранняя пераконвальная прафарыентацыя навучэнцаў 13 гадоў і старэйшых» (РЦПЧ БДУ) атрымала ганаровы дыплом.

Сёлета былі ўзнагароджаны ўсе 7 прадстаўленых распрацовак.

БДУ з'яўляецца традыцыйным удзельнікам гэтага салона, а таксама конкурсу інавацыйных распрацовак і тэхналогій.

Сяргей САХАРУК,
начальнік аддзела рэкламнага і інфармацыйнага забеспячэння навуковых распрацовак

КАНФЕРЭНЦЫІ

Камп'ютарны аналіз даных і мадэляванне

IX Міжнародная навуковая канферэнцыя «Камп'ютарны аналіз даных і мадэляванне» працягла 8–11 верасня ў БДУ.

У адкрыцці ўзялі ўдзел рэктар БДУ акадэмік Сяргей Абламейка, намеснік старшыні Белстата Вадзім Богуш, намеснік дырэктара Цэнтральнага эканоміка-матэматычнага інстытута РАН прафесар Сяргей Айвазян, прафесар Венскага ўніверсітэта тэхналогій Пітэр Фільцмозер, дырэктар НДІ прыкладных праблем матэматыкі і

інфарматыкі БДУ член-карэспандэнт НАН Беларусі Юрый Харын.

Арганізатарамі канферэнцыі выступілі БДУ, Беларуская статыстычная асацыяцыя, Венскі ўніверсітэт тэхналогій пры фінансавай падтрымцы Міністэрства адукацыі нашай краіны, Беларускага рэспубліканскага фонду фундаментальных навуковых даследаванняў, навукова-тэхналагічнай асацыяцыі «Інфапарк» і беларуска-швейцарскага банка BelSwissBank.

На форум з'ехаліся 200 навукоўцаў і маладых даследчыкаў з 21 краіны. На 8 секцыях абмеркавана больш чым 90 дакладаў.

Падобная канферэнцыя праводзіцца раз у тры гады і скіраваная на абмеркаванне апошніх навуковых дасягненняў у галіне распрацоўкі і выкарыстання камп'ютарных метадаў аналізу даных імавернаснай прыроды і статыстычнага мадэлявання складаных сістэм. Па сутнасці, тэматыка канферэнцыі спалучае ў сабе і фундаментальную навуку – матэматычную статыстыку – і актуальныя прыкладныя даследаванні.

Арганізацыя такога форуму ў Белдзяржуніверсітэце не выпадковая. БДУ з'яўляецца вядучай ВУНУ краіны па распрацоўцы і выка-

рыстанні новых інфармацыйных тэхналогій, уключаючы камп'ютарны аналіз даных і мадэляванне складаных сістэм у розных галінах: навуковых даследаваннях, эканоміцы, вытворчасці, абароне інфармацыі, медыцыне і геннай інжынерыі, праектаванні транспартных і вытворчых сістэм, банкаўскай дзейнасці, бізнесе і інш. Акрамя таго, у нашай ВУНУ на факультэце прыкладной матэматыкі і інфарматыкі вядзецца падрыхтоўка па спецыяльнасцях «Прыкладная матэматыка», «Эканамічная кібернетыка», «Камп'ютарная бяспека».

Дацэнт Уладзімір МАЛЮГІН

СУПРАЦОЎНІЦТВА

Бяспеку айчыннай атамнай энергетыкі засцеражэ МАГАТЭ

З 2008 г. на фізічным і хімічным факультэтах БДУ вядзецца падрыхтоўка кадраў для ядзернай энергетыкі Беларусі. За час вучобы студэнты атрымваюць веды і навыкі па бяспечнай эксплуатацыі атамнай электрастанцыі, забеспячэнні ядзернай і радыяцыйнай бяспекі персаналу АЭС, насельніцтва і навакольнага асяроддзя.

З мэтай павышэння кваліфікацыі выкладчыкаў і практычнай падрыхтоўкі студэнтаў БДУ супрацоўнічае з Аб'яднаным інстытутам ядзерных даследаванняў (г. Дубна), Нацыянальным даследчым ядзерным ўніверсітэтам МФІ, Маскоўскім інстытутам павышэння кваліфікацыі «Атамэнерга», Інстытутам дадатковай прафесійнай адукацыі «АТАМПРАФ» (г. Санкт-Пецярбург), Цэнтральным інстытутам павышэння кваліфікацыі дзяржарпарацыі «Расатам» (г. Обнінск). А ў канцы жніўня 14 выкладчыкаў з БДУ прынялі ўдзел у навуковым семінары, арганізаваным МАГАТЭ і Дэпартаментам па ядзернай і радыяцыйнай бяспецы Фінляндыі. Лекцыі чыталі спецыялісты гэтых

арганізацый, а таксама Дырэктарата атамных станцый Францыі, Інстытута ядзерных даследаванняў Чэхіі і Фінскай энергетычнай кампаніі, якая валодае блокам АЭС, што будуюцца і дзейнічаюць у Алкілуота. Адмысловая ўвага была нададзена абмеркаванню праекта «Дапаможнік па арганізацыі бяспечнай інфраструктуры для ядзернай праграмы», распрацаванага МАГАТЭ для краін, якія пачалі рэалізоўваць праграмы ядзернай энергетыкі.

Падчас семінара былі праведзеныя перамовы аб супрацоўніцтве з прадстаўнікамі названых арганізацый. Дасягнута дамоўленасць аб візіце спецыялістаў МАГАТЭ і фінскіх калег для чытання лекцый у БДУ. Выкладчыкі атрымалі метадычныя матэрыялы для карыстання ў навуковым працэсе і ў лекцыях для насельніцтва, якія дэманструюць перавагі ядзернай энергетыкі, што не забруджвае атмасферу за кошт эмісіі вуглякіслага газу.

Прафесар Віктар САМАХВАЛ,
дацэнт Таццяна САВІЦКАЯ

На здымку: дэлегацыя БДУ з генеральным дырэктарам Дэпартаменту па ядзернай і радыяцыйнай бяспецы Фінляндыі Юка Лааксаненам, галоўным кансультантам Ілары Ара і старшым супрацоўнікам Аддзялення бяспекі ядзерных устаноў МАГАТЭ Стэфанам Каенікам.

НАВУКОВЫ ІНТАРЭС

Па новую эканоміку

XIX Міжнародны навуковы кангрэс «Глобальныя сеткі ў фінансах і бізнесе і інфармацыйныя сістэмы кіравання» (AEDEM–2010) праходзіў 2 верасня ў БДУ.

Арганізатарамі сумесна з БДУ выступілі Еўрапейская акадэмія кіравання і эканомікі прадпрыемстваў пры ўдзеле Іспанскай Каралеўскай акадэміі эканомікі і фінансаў і Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі. У працы кангрэсу ўзялі ўдзел эканамісты з Іспаніі, Італіі, Партугаліі, Аргенціны, Бразіліі і Мексікі, а таксама Беларусі і Расіі.

Абмяркоўваліся праблемы сучаснай эканомікі і фінансаў, у пер-

шую чаргу датычныя сусветнага фінансавога крызісу і мінімізацыі яго наступстваў.

Акрамя таго, разглядаліся сучасныя працэсы будаўніцтва новай эканомікі XXI стагоддзя, заснаванай на постіндустрыялізацыі, глабалізацыі, інтэлектуалізацыі і інфарматызацыі.

Падводзіліся вынікі 3 верасня ў Мінскай ратушы.

Алена МАРЦУЛЕВІЧ

БДУ ў СМІ БЕЛАРУСІ

Пра студэнта 1 курса фізфака Андрэя Клішына – «Вечерний Минск» (10.09).

Перамога каманды «Мінскае мора» ў Прэм'ер-лізе КВЗ – БелТА (07.09); 21.by (07.09); «Белорусская нива» (08.09); «Народная газета» (08.09); «Мінск-Новости» (08.09).

Міжнародная канферэнцыя «Камп'ютарны аналіз даных і мадэляванне» – БелТА (06.09); «Мінск-Новости» (07.09); 21.by (07.09); tut.by (07.09).

Падрыхтоўка да паступлення ў ВУНУ – «Комсомольская правда в Белорусии» (06.09).

Інтэрв'ю з дацэнтам кафедры мастацтваў ДІКСТ БДУ Вольгай Бажэнавай, аўтарам альбома «Радзівілы. Альбом партрэтаў» – «Культура» (04-10.09).

Пра навучанку юркаледжа БДУ Кацярыну Балабуеву – «Рэспубліка» (04.09).

Інтэрв'ю з рэктарам РІВШ Міхаілам Дземчужом – «Народная газета» (01.09); 21.by (01.09).

Правядзенне Міжнароднага навуковага кангрэсу «Глобальныя сеткі ў фінансах і бізнесе і інфармацыйныя сістэмы кіравання» – «Мінск-Новости» (31.08); sb.by (01.09).

Стыпендыі, якія выплачваюцца студэнтам у БДУ – «АиФ» (01.09).

Святкаванне Дня ведаў – БелТА (31.08; 02.09); Інтэрфакс (31.08); 21.by (31.08); «Мінск-Новости» (31.08); «Во славу Родины» (03.09).

Вынікі прыёмнай кампаніі – «Народная газета» (26.08); 21.by (26.08); Інтэрфакс (31.08).

Засяленне ў інтэрнаты – БелТА (25.08); БелаПАН (25.08); 21.by (25.08; 27.08); sb.by (25.08); Інтэрфакс (25.08); «Вечерний Минск» (27.08; 08.09); tut.by (27.08); «АиФ» (01.09).

Прыёмная кампанія ваеннага факультэта – «Во славу Родины» (26.08).

Паводле інфармацыі прэс-службы БДУ

Свята беларускай кнігі

5 верасня ў г. Хойнікі Гомельскай вобласці святкаваўся XVII Дзень беларускага пісьменства.

Ва ўрачыстасцях бралі ўдзел прадстаўнікі ўлады, духавенства, выдаўцы, навукоўцы, пісьменнікі, замежныя дэлегацыі, журналісты, студэнты і школьнікі, артысты, народныя майстры, мясцовае насельніцтва.

Свята пачалося з прыбыццём у Хойнікі навукова-асветніцкай экспедыцыі «Дарога да святыняў» з Дабрадатым Агнём ад Труны Гасподняй.

На цэнтральнай гарадской плошчы прайшла цырымонія ўрачыстага адкрыцця Дня беларускага пісьменства, тэатралізавана-харэаграфічная дзея, у якой абылі героі «Палескай хронікі» народнага пісьменніка Івана Мележа.

Хойнікшчына – багатая зямля, якая нарадзіла народнага пісьменніка Беларусі Івана Мележа, пісьменніка, лаўрэата Дзяржаўнай прэміі Беларусі Барыса Сачанку,

Фота Анастасіі ЦЕРАХАВЫ

Рэдактар рэдакцыйнага аддзела УРВР Юлія Гойка ў час прэзентацыі.

народную артыстку Беларусі Раісу Кашэльнікову, заслужаную артыстку Беларусі Ганну Аўдзееву, заслужанага дзеяча мастацтваў Беларусі Віктара Дашука, поўнага кавалера ордэна Славы Уладзіміра Марчанку, лаўрэатаў Дзяржаўнай прэміі Беларусі Міколу Мятліцкага, Пятра Адамовіча і Генадзя Здора і інш.

Цэнтр горада – вуліцы, плошча, старадаўні парк – былі запоўнены кніжнымі экспазіцыямі, імправізаванымі сцэнічнымі пляцоўкамі. Працаваў «Горад майстроў», кірмаш «Сельскія сядзібы», гучалі вершы, песні, музыка... Багатая на падзеі і асобы мінуўшчына Хойніцкага краю і цяперашнія культурныя адметнасці раскрыліся перад гасцямі ва ўсёй маштабнасці.

Адбылося адкрыццё Дома абрадаў, комплексу «Сядзібы дом», скульптурнай кампазіцыі «Па старонках твораў Івана Мележа».

У гарадскім парку праходзіў Фэстываль кнігі і прэсы. Тут на адмысловых пляцоўках разгарнуліся тэматычныя выставы кніг, газет, часопісаў. У павільёне «Сучасная беларуская кніга» дэманстраваліся найлепшыя кнігі года – дыпламанты Нацыянальнага конкурсу «Мастацтва кнігі–2010». Сярод іх былі і кнігі выдавецтва БДУ: «Памяць

і слава: Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт. 1945–1961». Серыя «Memoria et Gloria». Адказны рэдактар выдання рэктар БДУ акадэмік С. У. Абрамеева. Складальнікі – дэкан гістарычнага факультэта дацэнт С. М. Ходзін, загадчык кафедры гісторыі Расіі прафесар А. А. Яноўскі, дацэнт М. Ф. Шумейка; вучэбна-метадычны комплекс «Асновы фотажурналістыкі» В. І. Шымоліна.

Прадстаўніца ў экспазіцыі выдавецтва БДУ выглядалі і іншыя вучэбныя, даведачныя і навуковыя выданні, чарговыя нумары навуковага часопіса «Веснік БДУ», а таксама газеты «Універсітэт», пераможцы V Нацыянальнага конкурсу друкаваных СМІ «Залатая літара» ў намінацыі «Найлепшая шматтыражная газета».

Дзень беларускага пісьменства, у аснове канцэпцыі якога пакладзена ідэя прапаганды здабыткаў айчынай пісьмовай культуры, пераемнасці духоўных традыцый Беларусі, у наступным годзе пройдзе ў г. Івацэвічы Брэсцкай вобласці.

Ірына ЛУК'ЯНЧЫК,
начальнік упраўлення
рэдакцыйна-
выдавецкай работы

ГОД ТВОРЧАГА ГЛЯНЦУ

15 верасня споўніўся 1 год першаму глянцаваму студэнцкаму часопісу БДУ UNItime.

Нягледзячы на тое, што тыраж UNItime распаўсюджваецца з высокай хуткасцю, кожны студэнт можа пачытаць артыкулы на актуальныя тэмы, узяўшы студэнцкі глянец у чытальнай зале бібліятэкі на сваім факультэце.

На працягу лета 2009 была сфарміравана рэдакцыйная калегія, падобраны журналісты і фатографы, дзякуючы зладжанай штодзённай працы якіх быў створаны часопіс. 15 верасня 2009 выйшаў пілотны нумар, 15 студзеня 2010 – першы нумар. У верасні гэтага года чытайце часопіс з тэмай «Ёсць нагода».

Першы студэнцкі глянцавы часопіс пазіцыянуе ідэалогію БДУ, розныя сферы дзейнасці ВУ, падае дакладную інфармацыю пра найважнейшыя падзеі нашага ўніверсітэта, інфармуе пра знаках выпускнікоў і выбітных асоб.

Каманда часопіса ўвесь час расце. Кожны творчы студэнт, які жадае ўдзельнічаць у стварэнні такога праекта, можа адправіць свае ідэі на пошту unitime@inbox.ru. А тым, у каго душа не ляжыць да журналістыкі, фатаграфіі, дызайну, сацыялогіі, прапануем не заставацца ў баку: каментуйце нумары на форуме сайта studgorodok.bsu.by і ў групе сайта vkontakte.ru

«Unitime – першы глянцавы студэнцкі часопіс БДУ».

«Якія перспектывы Вы бачыце для каманды UNItime?» – спыталі мы ў рэктара БДУ Сяргея Уладзіміравіча Абрамеева.

«Працягваць працаваць. Вы задумалі часопіс – мы дапамагем. Трэба рабіць усё ў добрым рытме. Фармат выдання змяняць не трэба. Зараз яно ўніверсітэцкае, потым, магчыма, будзем рухацца далей. Зараз займаемся ўніверсітэцкім ТБ, увосень апрабуем яго ў БДУ, а потым «пойдзем» у іншыя ўніверсітэты. UNItime трэба расці творча. Пасля заканчэння ВУ экс-студэнт з каманды часопіса зможа ацэньваць наглядзець на залаты ўніверсітэцкі гадзіны і сказаць: «Так, я рабіў гэта не дзеля грошай...» Вось мой артыкул, або фатаграфія, або дызайн, напрыклад. Гэтым можна будзе ганарыцца».

Працуючы над часопісам год, яго стваральнікам ужо ёсць чым ганарыцца: на рахунку часопіса ўжо дзве прэміі: снежань 2009 – грант конкурсу «Найлепшы моладзевы праект» і 2 месца на III адкрытым студэнцкім PR-форуме «Папараць-кветка–2010».

University time – твой час. Развівайся разам з UNItime!

Вольга БУДЗЕНІС

НЕ ПРАМІНІЦЕ!

У НОВАЙ ЭКСПАЗІЦЫІ ВЫКАПНЁВЫЯ СЛОН І БІЗОН!

3 1 верасня ў Заалагічным музеі біялагічнага факультэта БДУ ўпершыню пачала прымаць наведнікаў новая палеанталогічная зала.

Па словах загадчыка музея Аляксандра Пісаненкі, у студэнтаў прыродна-гістарычных факультэтаў сталічных ВУ і навучэнцаў школ краіны з'явілася магчымасць пазнаёміцца з асноўнымі групамі выкапнёвых жывёл, прадстаўленых у зале палеанталогіі. Такім чынам, яны змогуць прасачыць гісторыю развіцця жывёльнага царства ад дакембрыя да цяперашняга часу.

Палеанталогічная экспазіцыя сведчыць пра развіццё жывёльнага свету як адзінага цэлага. Яна пачынаецца з прадстаўнікоў своеасаблівых мяккацелых арганізмаў позняга пратэразоя (венда), якія існавалі ў морах Зямлі звыш 540 мільёнаў гадоў таму. Далей у храналагічным парадку (па перыядах) дэманструюцца характэрныя тыпы жывёл усіх трох эраў фанэразоя (палеазой, мезазой, кайназой). Агульная колькасць экзэмпляраў жывёльнага свету мінулых

эпох, якія экспануюцца сёння ў музеі, – звыш 700.

Таксама прадстаўлены вымерлыя жывёлы не толькі з Беларусі, але і з розных рэгіёнаў свету. Фарміраванне калекцыі гэтай залы пачалося ў 2001 г., пасля пераезду біяфака ў новы будынак. Яе аснову склала невялікая частка калекцыі выкапнёвых жывёл фірмы доктара Франца Крантца (Германія), якая захавалася з канца XIX ст. Акрамя гэтага, некаторыя экзэмпляры жы-

вёл атрыманы з керна буравых свідравін з глыбіні ад соцень метраў да некалькіх кіламетраў. Асобныя каштоўныя экспанаты перадалі ў падарунак калекцыянеры-аматары і палеантолагі. Істотны ўклад у станаўленне экспазіцыі зрабіла калекцыя жывёл чацвярцічнага перыяду беларускага вучонага Пятра Каліноўскага.

На працягу апошніх пяці гадоў супрацоўнікі музея Валерый Вараб'ёў, Аляксандр Пісаненка і Аляксандр Міцянін ажыццяўлялі збор і кансервацыю палеанталогічных аб'ектаў. Напрыклад, у 2006 г. пры будаўніцтве Мінскага метрапалітэна на глыбіні 16 метраў яны праводзілі раскопкі шкідтаў выкапнёвага ляснога слана (адзіная знаходка на тэрыторыі краіны) і даўгарога бізона. Гэтыя экспанаты зараз з'яўляюцца цэнтральнымі аб'ектамі палеанталогічнай залы. У 2008 г. супрацоўнікамі БДУ было раскапана буйное пахаванне мамантавай фаўны на правабярэжжы ракі Свіслач у Мінску. І, як вынік, у музей патрапілі фрагменты шкідтаў 19 асобін мамантаў. Усе дробныя фрагменты шкідтаў (біўні, чэрапы, касцявы матэрыял) старанна рэстаўраваліся на працягу некалькіх гадоў

і былі амаль цалкам адноўлены. Значную дапамогу ў стварэнні экспазіцыі новага аддзела музея аказалі палеантолагі Юрый Заіка, Дзмітрый Плякс, а таксама дацэнт кафедры геаграфіі Аляксандр Матузка.

Найбольш відовішчыныя экспанаты залы – млекакормячыя чацвярцічнага перыяду. Яны прадстаўлены фрагментамі шкідтаў ляснога слана і бізона эпохі муравінскага міжледавікоўя (каля 100 тысяч гадоў да н. э.), а таксама відамі больш позняй мамантавай фаўны, да якой адносяцца маманты, шарсцісты насарог, тыгралей, пячорны мядзведзь, якія ўжо зніклі, а таксама сучасныя паўночныя алень і аўцабы, якія зараз жывуць толькі ў запалярных абласцях.

Заалагічны музей з'яўляецца адным з найстарэйшых прыродна-гістарычных музеяў універсітэта (заснаваны ў 1921 г.) і адзіным музеем такога профілю ў краіне. На сучасным этапе ён цалкам выконвае асноўныя функцыі вучэбна-навуковага падраздзялення біялагічнага факультэта БДУ. Колькасць наведнікаў музея, у тым ліку і з-за межам, расце з кожным годам.

Ганна ЛАГУН

